

מי יעלה בהר ה'

אבן השתיה היא המקום המיוחד מברית העולם לתפילה לעבודה ולכפרה

• מסכת שמחות (פרק א'): ממנה הושתת העולם, ולכך נקראת 'אבן שתיה' שממנה התחיל הקדוש ברוך הוא לברוא את עולמו.

• רמב"ם בית הבחירה (פרק ב' הלכה ב'): ומסורת ביד הכל, שהמקום שבנה בו דוד ושלמה המזבח בגורן ארונה: הוא המקום שבנה בו אברהם המזבח ועקד עליו יצחק, והוא המקום שבנה בו נח כשיצא מן התיבה, והוא המזבח שהקריב עליו קין והבל, ובו הקריב אדם הראשון קרבן כשנברא ומשם נברא, אמרו חכמים: אדם ממקום כפרתו נברא.

• בראשית פרק כ"ח, ט"ז-י"ז: וַיִּקַּץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אָכֵן יֵשׁ ה' בְּמָקוֹם הַזֶּה וְאֲנֹכִי לֹא יָדָעְתִּי: וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מַה נֹּרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם:

• אבן עזרא: "כי אם בית אלקים" - שיתפלל אדם בו בשעת צרכו ותשמע תפלתו, כי המקום נבחר.

• פרקי דרבי אליעזר (פרק ל"ה): השכים יעקב בפחד גדול, ואמר: ביתו של הקב"ה במקום הזה, שנאמר "ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה", מכאן אתה למד שכל המתפלל במקום הזה בירושלים כאלו התפלל לפני כסא הכבוד, ששער השמים שם הוא, ופתח פתוח לשמוע תפלה, שנאמר "וזה שער השמים".

– מקום השכינה

• דברי הימים ב' ז':ט"ז: וַעֲתָה בַּחֲרָתִי וְהִקְדַּשְׁתִּי אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה לַיהוָה שְׁמִי שָׁם עַד־עוֹלָם וְהָיוּ עֵינֵי וְלִבִּי שָׁם כָּל־הַיָּמִים:

– מקום עליה לרגל

• דברים י"ב:י"ב: וּשְׁמַחְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם אֹתָם וּבְנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם וְעַבְדֵיכֶם וְאִמְהַתֵּיכֶם וְהַלְוֵי אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֵיכֶם כִּי אֵין לֹךְ חֶלֶק וְנַחֲלָה אִתְּכֶם:

• דברים ט"ז:י"ז-י"ח: שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל־זָכוֹר אֶת־פָּנָיו ה' אֱלֹהֶיךָ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר בְּחַג הַמִּצּוֹת וּבְחַג הַשְּׁבָעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת וְלֹא יֵרָאֶה אֶת־פָּנָיו ה' רִיקָם: אִישׁ כְּמִתְנַת יָדוֹ כְּבִרְכַּת ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ:

– מקום התורה

• ישעיה ב' ג': וְהָלַכְוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לָכֵן וְנַעֲלָה אֶל הָר ה' אֶל בֵּית אֱלֹקֵי יַעֲקֹב וִירֵנוּ מִדֶּרֶכָיו וְנִלְכָּה בְּאַרְחֻתָיו כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וְדִבֶּר ה' מִירוּשָׁלַם.

• תענית ט"ז. מאי הר המוריה? הר שיצא ממנו הוראה לישראל.

• סנהדרין פרק י"א משנה ב': בית דין הגדול שבלשכת הגזית שממנו יוצאת תורה לכל ישראל שנאמר "מן המקום ההוא אשר יבחר ה'".

– מקום למתחזק ללכת בדרכי ה'

• דברי הימים ב' פרק ל"ד:כ"ט-ל"א: וישלח המלך ויאסף את כל זקני יהודה וירושלם. ויעל המלך בית ה' וכל איש יהודה וישבי ירושלם והכהנים והלויים וכל העם מגדול ועד קטן ויקרא באזניהם את כל דברי ספר הברית הנמצא בית ה'. ויעמד המלך על עמדו ויכרת את הברית לפני ה' ללכת אחרי ה' ולשמור את מצותיו ועדותיו וחקיו בכל לבבו ובכל נפשו לעשות את דברי הברית הכתובים על הספר הזה.

– מקום גמילות חסדים

• שקלים פרק ה' משנה ו': שתי לשכות היו במקדש: אחת לשכת חשאים, ואחת לשכת הכלים. לשכת חשאים יראי חטא נותנים לתוכה בחשאי, ועניים בני טובים מתפרנסים מתוכה בחשאי.

– מקום הקרבנות

• דברים י"ב:י"א: וְהָיָה הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר ה' אֱלֹהֵיכֶם בּוֹ לִשְׁכֹּן שְׁמוֹ שָׁם שְׁמָה תָבִיאוּ אֶת כָּל־אֲשֶׁר אָנֹכִי מֵצִוֶּה אֶתְכֶם עוֹלֹתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם מַעֲשֵׂרֵיכֶם וְתִרְמַת יֶדְכֶם וְכָל מִבְּחַר נְדָרֵיכֶם אֲשֶׁר תִּדְּרוּ לַה':

• דברים י"ב:י"ג-י"ד: הַשֹּׁמֵר לָךְ פֶּן־תַּעֲלֶה עֲלֵתֶיךָ בְּכָל־מָקוֹם אֲשֶׁר תִּרְאֶה: כִּי אִם־בְּמָקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר ה' בְּאַחַד שְׂבָטֶיךָ שָׁם תַּעֲלֶה עֲלֵתֶיךָ וְשָׁם תַּעֲשֶׂה כָּל אֲשֶׁר אָנֹכִי מֵצִוֶּה:

– מקום תפילה

• מלכים א' ח': וַיַּעֲמֵד שְׁלֹמֹה לִפְנֵי מִזְבֵּחַ ה' נֶגֶד כָּל קְהַל יִשְׂרָאֵל וַיִּפְרֹשׁ כַּפָּיו הַשָּׁמַיִם: וַיֹּאמֶר... לַיהוָה עֵינֶךָ פְּתוּחֹת אֶל הַבַּיִת הַזֶּה לִלְלָה יוֹם אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַרְתָּ יְהוָה שְׁמִי שָׁם לִשְׁמֹעַ אֶל הַתַּפִּלָּה אֲשֶׁר יִתְפַּלֵּל עֲבָדֶיךָ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה: וְשָׁמַעְתָּ אֶל תַּחֲנֹת עַבְדֶּךָ וְעַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתְפַּלְּלוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה וְאַתָּה תִּשְׁמַע אֶל מְקוֹם שִׁבְתְּךָ אֶל הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַעְתָּ וְסָלַחְתָּ... רָעַב כִּי יִהְיֶה בָאָרֶץ, דָּבָר כִּי יִהְיֶה, שְׂדֵפוֹן, יִרְקוֹן, אֲרָבָה, חֲסִיל, כִּי יִהְיֶה כִּי יֵצֵר לוֹ אִיבוֹ בָאָרֶץ שְׂעָרָיו, כָּל נֹגַע כָּל מַחֲלָה: כָּל תַּפִּלָּה כָּל תַּחֲנֹה אֲשֶׁר תִּהְיֶה לְכָל הָאָדָם לְכָל עַמֶּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִדְּעוּן אִישׁ נֹגַע לָבְבוֹ וּפְרֹשׁ כַּפָּיו אֶל הַבַּיִת הַזֶּה: וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מִכּוֹן שִׁבְתְּךָ וְסָלַחְתָּ וְעָשִׂיתָ... לְמַעַן יִדְּעוּן כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ אֶת שְׁמֶךָ לִירְאָה אֹתְךָ כְּעַמֶּךָ וְיִשְׂרָאֵל וְלָדַעַת כִּי שְׁמֶךָ נִקְרָא עַל הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר בְּנִיתִי:

מי יעלה בהר ה'

- **מלכים א' ט"ג:** וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו שְׁמַעְתִּי אֶת־תַּפְלָתְךָ וְאֶת־תַּחֲנֻתְךָ אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתָּה לִפְנֵי הַקֹּדֶשֶׁתִי אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתָ לְשׁוֹם־שְׁמִי שָׁם עַד־עוֹלָם וְהָיוּ עֵינֵי וְלִבִּי שָׁם כָּל־הַיָּמִים:
- **מסכת שמחות (פרק ו' הלכה י"ב):** שמתחילה לא בנה שלמה הבית אלא על תנאי, שכל מי שיש לו צרה יבוא ויתפלל עליה. רעב כי יהיה בארץ... כל תפלה כל תחנה אשר תהיה לכל האדם. אין לי אלא ליחיד, לציבור מניין? תלמוד לומר 'לכל עמך ישראל'. אין לי אלא לישראל, לנוכרי מניין? תלמוד לומר 'וגם אל הנכרי אשר לא מעמך ישראל הוא'. מבקש בנים או אפילו נכסים מניין? תלמוד לומר 'כל תפלה כל תחנה'.
- **ברכות דף ל'.** היה עומד בחוץ לארץ - יכוין את לבו כנגד ארץ ישראל, שנאמר "והתפללו אליך דרך ארצם" (מלאכים א' ח' מ"ח). היה עומד בארץ ישראל - יכוין את לבו כנגד ירושלים, שנאמר "והתפללו אל ה' דרך העיר אשר בחרת" (מלאכים א' ח' מ"ד). היה עומד בירושלים - יכוין את לבו כנגד בית המקדש, שנאמר "והתפללו אל הבית הזה" (דברי הימים ב' ו' ל"ב). היה עומד בבית המקדש - יכוין את לבו כנגד בית קדשי הקדשים, שנאמר "והתפללו אל המקום הזה" (מלאכים א' ח' ל"ה).

אפילו בזמן החורבן

- **רמב"ם בית הבחירה (פרק ז' הלכה ז):** אף על פי שהמקדש היום חרב בעונותינו - חייב אדם במוראו כמו שהיה נוהג בו בבנינו. לא יכנס אלא למקום שמותר להכנס לשם, ולא ישב בעזרה, ולא יקל ראשו כנגד שער המזרח, שנאמר (ויקרא י"ט ל', כ"ו ב') "את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו". מה שמירת שבת לעולם - אף מורא מקדש לעולם, שאף על פי שחרב - בקדשתו עומד.
- **רמב"ם בית הבחירה (פרק ו' הלכה ט"ז):** ולמה אני אומר במקדש וירושלים קדושה ראשונה קדשה לעתיד לבוא... לפי שקדושת המקדש וירושלים מפני השכינה, ושכינה אינה בטלה, והרי הוא אומר "והשמותי את מקדשיכם" [ויקרא כ"ו, ל"א] ואמרו חכמים: אף על פי ששוממין, בקדושתן הן עומדים...
- **מדרש תהילים י"א:** א"ר אלעזר: בין שחרב בית המקדש, ובין שלא חרב - אין השכינה זזה מתוכו, שנאמר "ה' בהיכל קדשו" (תהילים י"א ד'). אף על פי שבשמים כסאו - שכינתו בבית המקדש, שנאמר "והיו עיני ולבי שם כל הימים" (מלכים א' ט' ג'). וכן הוא אומר "ויענני מהר קדשו סלה" (תהילים ג' ה'), אף על פי שהוא הר - בקדושתו הוא עומד. א"ר אלעזר: ראה מה כתיב "כי עתה תצאי מקריה ושכנת בשדה" (מכה ד' י'). "ושכנתי" כתיב - שאף על פי שחרב, שכינתי עומדת שם. א"ר אחא: לעולם אין השכינה זזה מכותל מערבי של בית המקדש שנאמר "הנה זה עומד אחר כתלנו" (שיר השירים ב' ט').

שלש מחנות

- **במדבר ה' ב':** אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלַחוּ מִן הַמִּצְחָה כָּל צִרְעָה וְכָל זָב וְכָל טָמֵא לְנֶפֶשׁ:
- **רש"י ד"ה וישלחו מן המחנה:** שלש מחנות היו שם בשעת חנית: תוך הקלעים היא מחנה שכינה, חנית הלויים סביב כמו שמפרש בפרשת במדבר סיני היא מחנה לוי, ומשם ועד סוף מחנה הדגלים לכל ארבע הרוחות היא מחנה ישראל. הצרוע - נשתלח חוץ לכלן, הזב - מתר במחנה ישראל, ומשלח מן השתים, וטמא לנפש - מתר אף בשל לוי, ואינו משלח אלא משל שכינה.
- **זבחים קט"ז:** כשם שמחנה במדבר, כך מחנה בירושלים: מירושלים להר הבית - מחנה ישראל, מהר הבית לשער נקנור - מחנה לוי, מכאן ואילך - מחנה שכינה.

מסורת מקום המקדש

- **שיר השירים רבה פרשה ח':** אף על פי שחרב בית המקדש לא בטלו פעמי רגלים ג' פעמים בשנה.
- **מכות כ"ד.** וכבר היה ר"ג ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע ורבי עקיבא... שוב פעם אחת היו עולין לירושלים. כיון שהגיעו להר הצופים - קרעו בגדיהם. כיון שהגיעו להר הבית - ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים. התחילו הן בוכין, ור"ע מצחק...
- **ירושלמי פסחים פ"ז הי"ב:** רבי יוחנן בר מדייא בשם רבי פנחס: מן מה דאנן חמיי רבנן שלחין סנדליהון תחת האגוף של הר הבית.
- **קרבן נתנאל:** שאסור לכנוס להר הבית בסנדלו.
- **מגלת המגלה - ר' אברהם ב"ר חייא הנשיא (חי בספרד במאה ה-12-11):** ובתחילה כשהחריבוהו הרומיים לא הוי מונעים את ישראל מלבוא אליו ולהתפלל בתוכו. וכמו כן היו מלכי ישמעאל נוהגים עמם מנהג טוב והרשו לישראל לבוא אל הבית ולבנות בו בית תפלה ומדרש, והיו כל גליות ישראל הקרובים אל הבית עולים אליו בחגים ובמועדים ומתפללים בתוכו ומעמידים תפלתם כנגד תמידין ומוסיפין. ועל המנהג נהגו כל ימי מלכות ישמעאל עד שפשטה על הבית בעת הזאת מלכות אדום הרשעה והסירה את מלכות ישמעאל מעליו. ומן העת ההיא חללו המקדש המעוז שעשו אותו בית תפלה להם והעמידו פסילי טעותם בתוכו והסירו התמיד שמנעו את ישראל מלהתפלל בבית ולקיים בו מצות תפלה אשר היא כנגד התמידין, כי מיום שגברו אלו הרשעים על הבית לא הניחו ישראל לבוא בתוכו אף

מי יעלה בהר ה'

איש אחד יהודי אינו נמצא בירושלים בימים האלה. ונתנו השקוץ משמם. שהעמידו שקוציהם בבית והיו משמיעים את העולם בתועבותיהם ובגלוליהם.

• **כרוניקה יהודית** (נתגלתה בגניזה הקהירית המתוארכת למאה ה' - י"א לספה"ג): ועומר... היה שואל את זקני היהודים בדבר הסלע, הלא הוא אבן השתייה, והיה אחד החכמים מסמן לו את גבולות המקום עד אשר נחשף, אז ציווה כי תיבנה על הסלע כיפה שתצופה זהב...

• **כתבי יד של הרמב"ם** (מובא בספר חרדים, מצות התלויה בארץ ג'): וביום שלישי בשבת ארבעה ימים לירח מרחשוון, שנת ששה ועשרים ליצירה [ד'תתקכ"ו] יצאנו מעכו לעלות לירושלים תחת סכנה. ונכנסתי לבית הגדול והקדוש והתפללתי בו ביום ה' ו' ימים לירח מרחשוון...

• **סבוב ר' פתחיה מרגנשבורג**: והלך לירושלים ואין שם אלא ר' אברהם הצבע, והוא נותן מס הרבה למלך שמניחו שם... והיכל נאה שם שבנה מלך ישמעאלים, בימי קדם כשהיתה ירושלים ביד הישמעאלים, ובאו פריצים והלשינו למלך הישמעאלים, ואמרו: זקן אחד יש בינינו, שיודע מקום היכל והעזרה. ודחק אותו המלך עד שהראה לו... והמלך היה אוהב יהודים ואמר: אני רוצה לבנות היכל שם, ולא יתפללו בו כי אם יהודים. ובנה היכל...

• **תלמיד הרמב"ן** (בתיאור מסעותיו, נדפס כנספח לספר כפ"פ ח"א): על אבן שתיה בנו מלכי ישמעאל בנין מפואר מאד, עשו אותו בית תפלה, ובנו למעלה מן הבנין כפה נאה מאד, והבנין על בית קדשי הקדשים ועל ההיכל.

• **אגרת ר' עובדיה מברטנורה** (אוצר מסעות 119): גם חקרתי על אבן שתיה שהארון היה מונח עליה, ורבים אומרים כי היא תחת כיפה אחת גבוה ויפה אשר בנו הישמעאלים במקדש, והיא סגורה תוך הכיפה שגדולה היא מאוד, ואיש לא יבוא שם, היינו אל מקום אבן שתיה.

• **שו"ת הרדב"ז** (חלק ב' סימן תרצ"א): כי הדבר ברור שתחת הכיפה שם אבן השתיה בלי ספק הנקרא אצלם אלסכרא... אין ספק כי האבן הזאת, אשר תחת הכיפה, היא אבן השתיה אשר עליה היה הארון בבית קדש הקדשים... יש לתת טעם למנהג שנהגו כל העולם (מבית ישראל) לעלות באותם עליות (היינו הרחבה המוגבהת בתוך הר הבית) לראות משם הר הבית כולו... שאין לך פתח ולא עליה כפי השיעור שכתבתי הלכך מותר להתקרב אך הפתחים ולעלות אל העליות.

• **מהרי"ט** (דרך הקדש ו' א'): מותר ליכנס שם כשטיבול... לפנים בהר הבית, וכאשר זיכני ה' לעלות וליראות שם את פני ה'.

• **חיד"א** (ברכי יוסף, אורח חיים תקס"א): מותר להתקרב אל פתחי בית המקדש, וליכנס לעליות אשר סביב בית המקדש. • **של"ה הקדש** (באגרת לרב שמואל בן רב משולם פויבש, אב"ד דקרעקע): דע כי מעולם לא היה ספק במקום בית המקדש... כמו שאין ספק שהיה בית המקדש, ושיהיה בית במקדש - כך אין ספק במקום בית המקדש כי הוא זה, ולא היה נתעלם מהעין אפילו רגע אחד. אע"פ שהיתה ירושלים הולכת מממלכה לממלכה מכל מקום לא נפסקה הקבלה והירידה.

• **ר' שמואל הורביץ** (ימי שמואל ח"ב פ' קמ"ד): ובבוקר השכם הלכתי למקוה... ואח"כ הלכנו לעלות לרגל עד הר הבית, עד למקום המקדש, עד המקום שמותר לטמאי מתים לילך בו...

• **מדות פרק ב' משנה א'**: הר הבית היה חמש מאות אמה על חמש מאות אמה, רבו מן הדרום, שני לו מן המזרח, שלישי לו מן הצפון, מעוטו מן המערב. מקום שהיה רב מדרתו, שם היה רב תשמישו.

• **רמב"ם בית הבחירה** (פרק ו' הלכה א' ה'): המקדש כלו לא היה במישור אלא במעלה ההר. כשאדם נכנס משער מזרחי של הר הבית מהלך עד סוף החיל בשוה. ועולה מן החיל לעזרת הנשים בשתיים עשרה מעלות רום כל מעלה חצי אמה ושלחה חצי אמה. ומהלך כל עזרת הנשים בשוה. ועולה ממנה לעזרת ישראל שהוא תחלת העזרה בחמש עשרה מעלות. רום כל מעלה חצי אמה ושלחה חצי אמה. ומהלך כל עזרת ישראל בשוה ועולה ממנו לעזרת הכהנים במעלה גבוהה אמה ועליה דוכן יש בו שלש מעלות. רום כל מעלה חצי אמה ושלחה חצי אמה. נמצאת עזרת הכהנים גבוהה על של ישראל שתי אמות ומחצה. ומהלך כל עזרת הכהנים והמזבח. ובין האולם ולמזבח בשוה. ועולה משם לאולם בשתיים עשרה מעלות. רום כל מעלה חצי אמה ושלחה חצי אמה והאולם וההיכל כלו בשוה. נמצא גבה קרקע ההיכל על קרקע שער המזרח של הר הבית שתיים ועשרים אמות.

• **רבמ"ם ביאת המקדש** (פרק ג' הלכה ב' ד'): לפיכך משלחין את המצורע חוץ לג' מחנות - שהוא חוץ לירושלים... ומשלחין זבין וזבות נדות ויולדות חוץ לשתי מחנות - שהוא חוץ להר הבית... טמא מת, אפילו המת עצמו מותר להכנס להר הבית שנאמר "ויקח משה את עצמות יוסף עמו" - 'עמו' במחנה הלוי.

• **לסיכום:**

- אין לנו 'אפר פרה' - ולכן אסור להיכנס למחנה שכינה. מדאורייתא: אסור להיכנס ל'עזרה' [ועונשו כרת]. מדרבנן:

אסור להיכנס לפנים מן ה'חיל' [ועונשו מלקות]. שאר שטח הר הבית - מותר לכניסה לטמא מת.

- זב שטבל במים חיים; וזבה, נדה, יולדת, ובעל קרי שטבלו במקוה - מותרים ליכנס למחנה לויה (הר הבית).

מי יעלה בהר ה'

מתי נולד ה'איסור'?

- רבי חיים אלפנדר (דרך הקודש פרק ו'): וצריך להודיע בזה "ז"א... אם מותרים אנו ליכנס תוך הר הבית, ואף שהגוים אין מניחים אותנו ליכנס שם מפני שהוא בית תפלה שלהם, ויש סכנה בדבר...
- משכנות לאביר יעקב (ח"ב ט"ו), ירושלים תרמ"ח: ואם על כל פנים הוי נכנסים עכשיו להר הבית במקום שמותר ליכנס והוי מקיימין מצוות מורא מקדש שלא יכנס במקלו וכו'... מה שאין כן כיון שאין נכנסין עכשיו כלל אפילו במקום שמותר ליכנס מטעם שאי אפשר כלל ליכנס שם עד שיוותן רשות מהממשלה ירום הודה...
- רבי עובדיה יוסף (מעדני מלך ח"א עמ' שכ"א): אלה שנכנסים בעוונות הרבים, הם לא שואלים דת, לא שואלים חכמה! נכנסים אפילו למסגד עומר ששם ודאי היתה העזרה... מה דת יש לה אם נכנסת במקום כרת בבית קדשי הקדשים? נכנס במסגד עומר בפנים!
- גמ' עירובין ו'. א"ל רב: בקעה מצא וגדר בה גדר.
- רש"י ד"ה בקעה מצא: עמי הארצים היו ומזלזלי במצות, והחמיר עליהן לעשות סייג להרחיקן מן העבירה, כאדם הגורר בקעה פרוצה לשומרה.
- הרב שלמה אליהו רענן הי"ד (נכדו של הראי"ה קוק זצ"ל, בספר נשמה של שבת עמ' 710): מצטרף אני בזה לקריאת הרבנים הממליצים לעלות להר הבית במקומות המותרים, כי זה דבר ברור ללא צל של ספק כי הסבא רבינו הרב אברהם יצחק הכהן קוק ובנו הרב צבי יהודה קוק זצ"ל לא אסרו לעלות במקומות המותרים. ובדאי מצוה גדולה לרשת את המקום המקודש מידי זרים ואף ורק באופן המותר.
- אוצרות ראי"ה (עדותו של הרב בועזת החקירה הבריטית): ש. אמרת שפרסמת הזהרה למבקרים היהודים שלא ללכת לשטח החאראם? ת. התכוונתי רק לשטח בית המקדש העתיק. ש. מפני קדושתו? ת. כן. מפני קדושתו. ש. וכפי שאני מבין, מפני הטומאה האישית? ת. מכיון שהמקום הוא קדוש, יש צורך בטהרה מיוחדת [פרה אדומה] שלא תתכן בלא סיוע של ההשגחה העליונה.

מצוות שמקיימים בעלית הר הבית

– מורא מקדש

- ויקרא י"ט, ל': אֶת־שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ אֲנִי ה'.
- רמב"ם בית הבחירה (פרק ז' הלכה א'-ד'): מצות עשה ליראה מן המקדש... ואי זו היא יראתו? לא יכנס אדם להר הבית במקלו או במנעל שברגליו, או באפנדתו, או באבק שעל רגליו, או במעות הצרורין לו בסדינו, ואין צריך לומר שאסור לרק בכל הר הבית אלא אם נזדמן לו רק מבליעו בכסותו. ולא יעשה הר הבית דרך שיכנס מפתח זו ויצא מפתח שכנגדה כדי לקצר הדרך אלא יקיפו מבחוץ. ולא יכנס לו אלא לדבר מצוה... יוצאין מן המקדש כמי שפוסע אחר תפלה לאחוריו. כל זה ליראה מן המקדש.

– עבדהו במקדש

- רמב"ם (ספר המצות מצוה ה'): והמצוה החמישית היא שצונו לעבדו יתעלה, וכבר נכפל זה הצווי פעמים באמרו ועבדתם את ה' אלהיכם, ואמר ואותו תעבודו... ובמשנתו של רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אמרו מנין לעיקר תפלה מצוה? מהכא: "את ה' אלהיך תירא ואותו תעבוד", ואמרו (מדרש תנאים ממדרש הגדול פ' ראה): עבדהו בתורתו, ועבדהו במקדשו, כלומר ללכת שם להתפלל בו ונגדו כמו שבאר שלמה ע"ה.
- בראשית רבה (נ"ו:ב'): אמר רבי יצחק: הכל בזכות השתחויה, ואברהם לא חזר מהר המוריה בשלום, אלא בזכות השתחויה, שנאמר (בראשית כב) "ונשתחוה ונשובה אליכם". ישראל, לא נגאלו אלא בזכות השתחויה, שנאמר (שמות ד'): "ויאמן העם וגו' ויקדו וישתחוו". התורה, לא נתנה אלא בזכות השתחויה, שנאמר (שם כד): "והשתחויתם מרחוק". חנה, לא נפקדה אלא בזכות השתחויה, שנאמר (שמואל א'): "וישתחו שם לה'". הגליות, אינן מתכנסות אלא בזכות השתחויה, שנאמר (ישעיה כז): "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול וגו' והשתחו לה' בהר הקדש בירושלים". בית המקדש לא נבנה אלא בזכות השתחויה, שנאמר (תהלים צט): "רוממו ה' אלהינו והשתחו להר קדשו". המתים, אינן חיינן אלא בזכות השתחויה, שנאמר (שם צה): "באו ונשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו."

– לשכנו תדרשו

- דברים י"ב, ה': כִּי אִם־אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר ה' אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־שִׁבְטֵיכֶם לְשׁוֹם אֶת־שְׁמוֹ שָׁם לְשַׁכְּנוֹ תִּדְרְשׁוּ וּבָאתָ שָׁמָּה;
- רמב"ן: וטעם 'לשכנו תדרשו': שתלכו לו מארץ מרחקים ותשאלו אנה דרך בית השם, ותאמרו איש אל רעהו "לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלהי יעקב" (ישעיה ב' ג') כלשון "ציון ישאלו דרך הנה פניהם" (ירמיה נ' ה').

בנין בית המקדש בידינו

- שמות כ"ה:ח': וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנֹתַי בְּתוֹכָם;
- רמב"ם (הל' בית הבחירה פ"א ה"א והי"ב): מצות עשה לעשות בית לה'... והכל חייבין לבנות ולסעד בעצמן ובממונם אנשים ונשים כמקדש המדבר.

מי יעלה בהר ה'

- **רמב"ם (ספר המצות עשה כ')**: והמצוה העשרים היא, שציונו לבנות בית עבודה... והוא אמרו יתעלה יעשו לי מקדש'.
- **רמב"ם (פירוש המשניות הקדמה למס' מידות)**: והתועלת בכך, שבשיבנה, לשמור בו אותה צורה ואותו היחס, כי אותו היחס מאת ה'.
- **שפת אמת (פר' תרומה, תר"מ, תר"נ)**: ועשה לי מקדש. גם הפי' כפשוטו. שבכל עת שיהיה לבני ישראל נדבת הלב בזה, יכולין להתרומם ולבנות מקדש ה'. כאשר היה אח"כ בבנין בהמ"ק שהתנדבו בשמחה בזמן דוד המלך ע"ה. וכמו כן בבית שני בנדבות השרים בעזרא. וכמו כן יש לקוות להש"י בגאולה העתידה, כשיהיה תשוקה בלבות בנ"י אליו ית' בנדבת הלב בשמחה. וז"ש 'וכן תעשו לדורות'; ואמר למשה רבינו ע"ה 'ויקחו לי תרומה כו' ועשו לי מקדש כו'.' ומ"מ הוא מצוה לדורות שמצוין לבנות בית הבחירה. ולכן אמרו חז"ל 'דור שאין ביהמ"ק נבנה בימיו כאלו נחרב'. והטעם, כי בכל עת שיתנדבו בנ"י בלב שלם, להשתוקק לבנות לו בית, יכולין למצוא מבוקשם.
- **ירושלמי מעשר שני (פ"ה ה"ב)**: אמר רבי אחא, זאת אומרת שבית המקדש עתיד להיבנות קודם למלכות בית דוד.
- **של"ה הקדוש (תולדות אדם, בית דוד נ"א)**: על כן נראה שכל ההצלחות הגדולות לא יהיו תיכף בביאת הגאולה... ומצאתי בירושלמי... שבית המקדש עתיד להבנות קודם למלכות בית דוד... על כן הוצרכו לומר שיבנה בית המקדש ועדיין בן דוד לא בא.
- **ילקוט שמעוני (ישעיהו רמ"ז תצ"ט)**: שני רבותינו בשעה שמלך המשיח נגלה בא ועומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם ואם אין אתם מאמינים ראו באורי שזרח עליכם שנאמר 'קומי אורי כי בא אורך וכבוד ה' עליך זרח'.
- **מנחת חינוך (מצוה צ"ה)**: וגם היום, אפשר שאם יתנו המלכויות רשות לבנות בית המקדש, מצוה לבנות. כמבואר במדרש (בראשית רבה ד' י'), בימי רבי יהושע בן חנניה, דנתנו רשות והתחילו לבנות, ועיין בספר כפות תמרים (סוכה ל"ד): שרבינו יחיאל בעל התוספות רצה לילך להקריב קרבנות בירושלים, א"כ הוא הדין לבנות בית המקדש."
- **רמב"ם בית הבחירה (פרק ו' הלכה ט"ו)**: מקריבין הקרבנות כולן אע"פ שאין שם בית בנוי. ואוכלין קדשי קדשים בכל העזרה, אע"פ שהיא חריבה, ואינה מוקפת במחיצה. ואוכלין קדשים קלים, ומעשר שני בכל ירושלים, אף על פי שאין שם חומות. שהקדושה ראשונה קדשה לשעתה, וקדשה לעתיד לבוא."
- **הגרי"ש אלישיב ('קטן בקרבן פסח' מתוך 'שמעתתא בעי צילותא', פסח תש"ע)**: כי באמת עפ"י הלכה אפשר למצוא תשובה ופתרון לכל שאלה בענין הקרבת קרבן פסח, הן בנוגע לבירור מקום המדויק של במזבח, והן במציאות כהני חזקה מובהקים, ובהכנת בגדי כהונה לפי כל השיטות, ועוד כיוצא ב"ב, ואף ידי תכון עמהם לענין נכבד זה.
- **מנחת יהודה (רבי יהודה אלקלעי, פ' ל"ג)**: אבל בית המקדש וירושלים ייבנה על ידי צדיקים לפני משיח... והאומר שראשית הגאולה תהיה על ידי משיח בן דוד כמו שמקוים דלת עמי הארץ, הרי הוא כמי שאומר שקודם אור הבקר יזרח השמש שהם בטלים ומבוטלים, והרעה הגדולה הזאת הנמשכת מן הדעת הנפסדת הזאת הוא דבר מורגש והנסיון יוכיח, והדבר הזה מצוה לאומרו בפני עמי הארץ וברוך המקדש שמו ברבים. ולפי דעתי המסתיר את הדבר הזה הוא מחלל שם שמים בסתר.